Autor Guste Santini
Nedjelja, 19 Listopad 2008 21:40

Prisutna financijska kriza neće imati znatnijeg utjecaja na hrvatsku financijsku industriju, sa zadovoljstvom tvrde financijski dužnosnici. Vjerojatno je tako. I još više, nadam se da je tako. Razlozi za zadovoljstvo su jednostavni. Najprije „majke" domaćih poslovnih banaka prema izjavama dužnosnika Njemačke, Italije, Francuske i Austrije neće imati problema likvidnosti jer će država snažno intervenirati. Što više izravno će se, navedene države, uključiti u poslovnu politiku banaka „majki". Ako je majka sigurna bit će i djeca sigurna. Drugo je pitanje zašto je svojevremeno Hrvatska tako „odlučno" likvidirala svoje banke bilo da je pristupila sanaciji pa potom rasprodaji bilo da je nametnula stečaj. Ostaje budućim generacijama da kad tad odgovore na to pitanje. Drugi razlog da se ništa neće dogoditi financijskoj industriji je ukinuće granične pričuve po osnovi kreditnih linija iz inozemstva koje je svojevremeno centralna banka uvela kako bi usporila zaduživanje „domaćih banaka" čime je emitirana nova likvidnost koja je dijelom završila i na tržištu kapitala pa su „dionice živnule". Treći je razlog zadovoljstvu donošenje garancije štedišama od strane Sabora za depozite do 400.000 kuna. Zadovoljstvo se temelji, prema tome, na odlukama stranih država koje podržavaju svoje banke koje su „majke" našim bankama. Drugo „popuštanje" remena od strane centralne banke jednako je kao i emisija novčane mase pa povećanje likvidnosti znači više novaca za manje roba ukoliko ne posegnemo, što očekujem, za još većim uvozom može završiti u rastu inflacije. I treće, eventualni problemi „domaćih poslovnih banka" bit će namireni od strane poreznih obveznika. Moj prijatelj Jura bi rekao: „med medeni".

S druge strane brodogradnja, koja je potencijalno najznačajniji hrvatski proizvod, očito „u ravnopravnom dogovoru s Europskom unijom" ide u stečaj. Jedino još nije odlučeno da li će on biti neoliberalističkog ili socijalno senzibilnog karaktera. Kako bilo da bilo brodogradnja će - slučaj slabo razvijene i inferiorne industrije - u uvjetima globalizacije polako ali sigurno nestati. Gubitak brodogradnje smanjit će ionako nizak izvoz što znači da će se dodatno povećati deficit robne razmjene. Povećat će se broj nezaposlenih i socijalno ugroženih građana pa će proračun dobiti nove račune kako bi se održao „mir u kući". I država će smanjiti svoje porezne prihode izravno od brodogradnje kao i od njezinih kooperanata. Prema tome, kao što sam pisao na ovim stranicama, odluka o eventualnom stečaju nije donesena na bazi analitičkih pokazatelja, što je primjereno u tržišnom modelu privređivanja, već odlukom nepogrešive vlasti.

SAD, otac i majka neoliberalizma, svoju industriju čuva koliko je god to moguće. Kada je u pitanju strateška industrija tada nema zbora o tome da li će dobiti podršku države bez obzira kako se ona zvala.

Neoliberalizam je dobio snažan udarac. Snačan udarac ne znači da je kapital-odnos izgubio bitku. Kapital-odnos uviejk je „dozvolio" državi da ga spasava u vrijeme kriza i oštro joj se suprostavljao u vrijeme prosperiteta. Profesionalni ekonomisti u zavisnosti od svojih preferencija, u šriem smislu, podržavali su ili nisu podržavali fiolozofiju kapital-odnosa. Tako je i u Hrvatskoj. Francuska, Italija, Njemačka, pa čak i Velika britanija, žele sačuvati svoj naionalni identitet pa čak i u slučaju kapital-odnosa. Svjesni su da je kpaital ipak nacionalno obojen ma koliko mi šutjeli o tome. Dogovor kapitala i politike nikada nije prestao funkcionirati i sve mjere svih vlada bile su u funkciji kapital-odnosa izravno kada je riječ o razvijenim zemljama i

nametnuto kada je riječ o tzv. nerazvijenim da ne kažem tranzicijskim zemljama.

Iz svega zaključak je vrlo jasan. Hrvatska ne smije dozvoliti eutanaziju domaće brodogradnje. Mora sačiniti program restrukturiranja i tako pomoći brodogradnji opstanak što će, u budućnosti, predstavljati boljitak za sve hrvatske građane u narednom razdoblju. Ako država garantira građanima preko 100 milijardi kuna depzita (što je dobro; trebalo je, što više, postupiti kao Slovenija) morala bi im jednako tako osigurati, svojom politikom, očuvanje radnih mjesta što je moguće sa neuporedivo manjim garancijama nego što je to bio slučaj sa štednim ulozima. Nije moguće prihvatiti da nam je, u konačnici, stanje financijskog sustava važnije od stvaranja novih vrijednosti od kojih žive građani Hrvatske. Valja reći da simbol ekonomja nije primarna već izvedena ekonomija. Primarno je gospodarstvo koje, u konačnici, određuje cjelokupni društveni szustav.